

A Bíróság kimondja, hogy az utasnyilvántartási adatállomány adatainak továbbításáról szóló, az Európai Unió és Kanada közötti tervezett megállapodás a jelenlegi formájában nem köthető meg

Jóllehet az utasok összes adatának szisztematikus továbbítása, megőrzése és felhasználása alapvetően megengedett, a tervezett megállapodás több rendelkezése nem felel meg az Unió által elismert alapvető jogokból eredő követelményeknek

Az Európai Unió és Kanada tárgyalásokat folytatott az utasnyilvántartási adatállomány adatainak továbbításáról és kezeléséről szóló megállapodásról (PNR-megállapodás), amelyet 2014-ben írtak alá. Miután az Európai Unió Tanácsa kérte az Európai Parlament jóváhagyását e megállapodáshoz, a Parlament úgy döntött, hogy a Bírósághoz fordul azzal a kérdéssel, hogy a tervezett megállapodás összhangban van-e az uniós joggal, különösen pedig a magánélet tiszteletben tartására, valamint a személyes adatok védelmére vonatkozó rendelkezésekkel. Megjegyzendő, hogy ez az első alkalom, amikor a Bíróságnak egy nemzetközi megállapodás tervezetének az EU Alapjogi Chartájával való összeegyeztethetőségéről kell határoznia.

A Bíróság a mai napon kiadott véleményében azt a választ adja, hogy **a PNR-megállapodás a jelenlegi formájában nem köthető meg, mivel annak több rendelkezése összeegyeztethetetlen az Unió által elismert alapvető jogokkal.**

A tervezett megállapodás lehetővé teszi az összes utas PNR-adatainak valamely kanadai hatóság részére történő szisztematikus és folyamatos továbbítását a felhasználásuk és megőrzésük, valamint egyéb hatóságok és egyéb harmadik országok részére történő esetleges későbbi továbbításuk érdekében, a terrorizmus és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelem céljából. Ennek érdekében a tervezett megállapodás egyebek mellett a következőkről rendelkezik: a PNR-adatok öt éves tárolási időtartamáról, valamint a biztonságukkal és sértetlenségükkel kapcsolatos követelményekről, a különleges adatok azonnali elrejtéséről, az adatokhoz való hozzáférési jogokról, kijavításról és törlésről, valamint közigazgatási vagy bírósági jogorvoslatok előterjesztésének lehetőségéről.

A PNR-adatok összességükben vizsgálva feltárhatnak többek között teljes utazási útvonalakat, utazási szokásokat, két vagy több személy között fennálló kapcsolatokat, valamint a légi utasok pénzügyi helyzetével kapcsolatos információkat, étkezési szokásaikat vagy egészségi állapotukat, sőt különleges információkkal is szolgálhatnak ezen utasokról. Ezenkívül a továbbított PNR-adatoknak az a rendeltetésük, hogy azokat előre meghatározott modelleken és szempontokon alapuló automatizált eszközök alkalmazásával még a légi jármű Kanadába érkezése előtt szisztematikusán elemezzék. Az ilyen elemzések alkalmasak arra, hogy a légi utasok magánéletéről további információkkal szolgáljanak. Végül, mivel a PNR-adatok megőrzésének időtartama öt évig is terjedhet, e megállapodás lehetővé teszi, hogy a légi utasok magánéletével kapcsolatos információkkal különösen hosszú időn át rendelkezzenek.

A Bíróság megállapítja, hogy a PNR-adatoknak az Unióból Kanadába történő továbbítása, valamint a tervezett megállapodásnak az adatok megőrzésével, azok felhasználásával és a kanadai, európai vagy külföldi kormányzati szervek részére történő esetleges későbbi továbbításával kapcsolatos szabályai **a magánélet tiszteletben tartásához való alapvető jogba**

történő beavatkozással járnak. Hasonlóképp, a tervezett megállapodás **a személyes adatok védelméhez való alapvető jogba történő beavatkozással** is jár.

A Bíróság ezt követően megvizsgálja, hogy e beavatkozások igazolhatók-e. E tekintetben megállapítja, hogy **a szóban forgó beavatkozásokat általános érdekű cél** (a terrorista bűncselekmények és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelem keretében a közbiztonság biztosítása) **igazolja**, továbbá hogy a PNR-adatok Kanadába történő továbbítása és azok utólagos kezelése alkalmas arra, hogy biztosítsa e cél megvalósítását.

A beavatkozások szükségességét illetően a Bíróság úgy ítéli meg, hogy **a megállapodás több rendelkezése nem korlátozódik a szigorúan szükséges mértékre, továbbá nem tartalmaz világos és egyértelmű szabályokat.**

Különösen, a Bíróság megállapítja, hogy a megállapodásban részes felek lehetővé tették a **különleges adatok** Kanadába történő továbbítását is (a különleges adatok azon információk összességét fedik le, amelyekből következtetni lehet „a faji vagy etnikai hovatartozásra, a politikai véleményre, a vallási vagy világnézeti meggyőződésre, a szakszervezeti tagságra”, vagy amelyek „az egészségi állapotra vagy a szexuális életre” vonatkoznak. Tekintettel a hátrányos megkülönböztetés tilalmával ellentétes kezelés kockázatára, a különleges adatok Kanadába történő továbbítása a közbiztonságnak a terrorizmus és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni védelmétől eltérő indokokon alapuló egyértelmű és különösen szilárd igazolást követelne. Márpedig a jelen esetben hiányzik az ilyen igazolás. A Bíróság ebből arra következtet, hogy **a megállapodásnak a különleges adatok Kanadába történő továbbításával, valamint az ilyen adatok kezelésével és megőrzésével kapcsolatos rendelkezései összeegyeztethetetlenek az alapvető jogokkal.**

A Bíróság másfelől úgy ítéli meg, hogy a tervezett megállapodás nem lépi túl a szigorúan szükséges mértéket, amikor lehetővé teszi az összes légi utas PNR-adatainak Kanadába történő továbbítását. A PNR-adatok automatizált elemzése ugyanis azon közbiztonsági kockázat azonosítására szolgál, amelyet adott esetben azok a személyek jelenthetnek, akik nem ismertek a hatáskörrel rendelkező szolgálatok előtt, és akik e kockázat folytán a határokon alaposabb vizsgálatnak vethetők alá. Ez az adatkezelés (különösen a határokon) megkönnyíti és felgyorsítja azokat a biztonsági ellenőrzéseket, amelyeknek a Chicagói Egyezmény¹ 13. cikke alapján a Kanadába belépni vagy ebből az országból távozni szándékozó összes légi utast alá kell vetni, ez utóbbiak pedig kötelesek tiszteletben tartani a hatályos kanadai jogszabályok által előírt belépési és kilépési feltételeket.

Ugyanezen okokból mindaddig, amíg az utasok Kanadában tartózkodnak vagy távozóban vannak e harmadik országból, fennáll az e megállapodás által követett cél és ezen adatok közötti szükséges összefüggés, vagyis e megállapodás nem lépi túl a szigorúan szükséges mértéket önmagában amiatt, hogy lehetővé teszi az utasok PNR-adatainak szisztematikus megőrzését és felhasználását.

Ugyanakkor a PNR-adatoknak a légi utasok Kanadában tartózkodása során történő felhasználását illetően a Bíróság megállapítja, hogy mivel a légi utasoknak a PNR-adataik ellenőrzését követően engedélyezték az e harmadik ország területére történő belépést, az említett adatok ezen utasok Kanadában tartózkodása során történő felhasználását olyan új körülményekre kell alapítani, amelyek indokolják e felhasználást. E felhasználás tehát – mint azt a Bíróság ítélkezési gyakorlata megköveteli – olyan szabályokat tesz szükségessé, amelyek meghatározzák e felhasználás anyagi jogi és eljárásjogi feltételeit, többek között annak érdekében, hogy az említett adatokat védjék a visszaélések kockázataival szemben. Az ilyen szabályoknak objektív szempontokon kell alapulniuk azon körülmények és feltételek meghatározása érdekében, amelyek mellett a tervezett megállapodás szerinti kanadai hatóságok jogosultak az adatok felhasználására. Annak érdekében, hogy a gyakorlatban biztosított legyen e feltételek teljes tiszteletben tartása, a megőrzött PNR-adatoknak a légi utasok Kanadában tartózkodása során történő felhasználásának főszabály

¹ A nemzetközi polgári repülésről szóló, 1944. december 7-én Chicagóban aláírt egyezmény (*Recueil des traités des Nations unies*, 15. kötet, 102. szám; kihirdette: az 1971. évi 25. tvr.).

szerint – a kellően indokolt sürgős esetek kivételével – valamely bíróság vagy független közigazgatási szerv által végzett előzetes felülvizsgálat tárgyát kell képeznie, e bíróságnak vagy szervnek pedig különösen megelőzési, felderítési vagy bűnüldözési eljárások keretében a hatáskörrel rendelkező hatóságok által előterjesztett indokolt kérelmet követően kell meghoznia a határozatát.

A légi utasok Kanadából történő távozását követően az összes légi utas PNR-adatainak a tervezett megállapodás által lehetővé tett folyamatos tárolása nem korlátozódik a szigorúan szükséges mértékre. Azon légi utasokat illetően ugyanis, akikkel összefüggésben a Kanadába érkezésük idején és az e harmadik országból való távozásukig nem azonosítottak a terrorizmussal vagy a súlyos nemzetközi bűncselekményekkel kapcsolatos kockázatot, nem tűnik úgy, hogy az elutazásukat követően olyan – akár közvetett – összefüggés állna fenn a PNR-adataik és a tervezett megállapodással elérni kívánt cél között, amely igazolná ezen adatok megőrzését. Ezzel szemben azon légi utasok esetében, akik vonatkozásában olyan objektív elemeket azonosítanak, amelyek alapján megállapítható, hogy még a Kanadából való távozásukat követően is veszélyt jelenthetnek a terrorizmus és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelem szempontjából, a PNR-adataik tárolása az ezen országban tartózkodásukat meghaladóan, akár öt évig is megengedhető. Ilyen esetben a PNR-adatok felhasználására ugyanazok a feltételek vonatkoznak, mint amelyek a PNR-adatoknak a légi utasok Kanadában tartózkodása során történő felhasználására irányadók.

A Bíróság azt is megállapítja, hogy **a tervezett megállapodás egyéb rendelkezései is összeegyeztethetetlenek az alapvető jogokkal, hacsak a beavatkozások alaposabb körülhatárolása és pontosítása érdekében felül nem vizsgálják e megállapodást.** Így a Bíróság megállapítja, hogy a megállapodásnak:

- a továbbítandó PNR-adatok közül bizonyos adatokat világosabban és pontosabban meg kell határozni;
- elő kell írnia, hogy a PNR-adatok automatikus kezelése keretében használt modellek és szempontok konkrétak és megbízhatóak, valamint hátrányos megkülönböztetéstől mentesek lesznek;
- elő kell írnia, hogy a használt adatbázisok azokra az adatbázisokra fognak korlátozódni, amelyeket Kanada a terrorizmus és a súlyos nemzetközi bűncselekmények elleni küzdelemmel összefüggésben működtet;
- elő kell írnia, hogy a PNR-adatokat a kanadai hatóságok csak akkor továbbíthatják valamely Európai Unión kívüli ország kormányzati szervei részére, ha a tervezett megállapodással egyenértékű megállapodás áll fenn az Unió és ezen ország között, vagy ha e területen az Európai Bizottság határozatot fogadott el;
- rendelkeznie kell a légi utasok egyéni tájékoztatáshoz való jogáról abban az esetben, ha a rájuk vonatkozó PNR-adatokat a Kanadában tartózkodásuk során és az ezen országból való távozásuk után használják fel, valamint ezen adatok egyéb hatóságok vagy magánszemélyek részére történő továbbítása esetén;
- biztosítani kell, hogy a légi utasokat a PNR-adataik kezelése vonatkozásában megillető védelemmel kapcsolatos szabályok felügyeletét független ellenőrző hatóság látja el.

Mivel a tervezett megállapodással járó beavatkozások közül nem mindegyik korlátozódik a szigorúan szükséges mértékre, ezáltal pedig nem mindegyik teljesen indokolt, a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy **a tervezett megállapodás a jelenlegi formájában nem köthető meg.**

A Parlament azt is tudni szeretné, hogy a tervezett megállapodást jogi értelemben az EUMSZ 82. cikkre és az EUMSZ 87. cikkre (büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés és rendőrségi együttműködés), vagy pedig az EUMSZ 16. cikkre (a személyes adatok védelme) kell alapítani. E tekintetben a Bíróság azt a választ adja, hogy a megállapodást

egyszerre kell az EUMSZ 16. cikk és az EUMSZ 87. cikk alapján megkötni. A tervezett megállapodás ugyanis két, egymástól elválaszthatatlan és egyformán fontos célt követ, vagyis egyrészt az EUMSZ 87. cikkből következően a terrorizmus és a súlyos nemzetközi bűncselekmények ellen küzdelem célját, másrészt az EUMSZ 16. cikkből következően a személyes adatok védelmére irányuló célt.

EMLÉKEZTETŐ: Egy tagállam, az Európai Parlament, a Tanács vagy a Bizottság kérheti a Bíróság véleményét a tervezett megállapodásnak a Szerződésekkel való összeegyeztethetőségéről vagy az e megállapodás megkötésére vonatkozó hatásköréről. Ha a Bíróság véleménye kedvezőtlen, a tervezett megállapodás csak akkor léphet hatályba, ha azt módosítják, vagy a Szerződéseket felülvizsgálják.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kiadása napján a vélemény [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

A vélemény kiadásakor készített képfelvételek elérhetők: „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106